

MIHAIL MACREA

1908—1967

La 19 octombrie 1967, pe cînd se pregătea să se reîntoarcă în țară de la un congres internațional din Republica Democrată Germană, a încetat subit din viață la Berlin Dr. docent Mihail I. Macrea, profesor de istorie veche a României la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj, cercetător de seamă în domeniul istoriei noastre vechi, membru al Institutului de istorie și arheologie, precum și al Muzeului de istorie din Cluj.

Născut la 19 iulie 1908 în comuna Săcel, jud. Sibiu, a urmat cursurile școlii elementare în comuna natală, liceul la Sibiu, iar cursurile universitare la Cluj. În acest centru universitar și-a dedicat activitatea studiului istoriei antice în general și a trecutului îndepărtat al țării noastre în special, sub îndrumarea exigenților săi maestri: Em. Panaitescu, D. M. Teodorescu și mai ales a academicianului C. Daicoviciu.

Încă din ultimul an de studii calitățile de cercetător ale lui M. Macrea sînt remarcate de către profesorii lui, care îi oferă posibilitatea de a lu-

era în domeniul de cercetare al istoriei noastre vechi prin încadrarea lui la Institutul de studii clasice din Cluj. Pentru a-și lărgi orizontul și pentru a se specializa în arheologia romană, a fost trimis la Roma ca membru al Școlii Române între anii 1931—1933. În timpul studiilor de la Roma M. Macrea se specializează în marile probleme ale istoriei vechi și ale arheologiei, ia contact cu însemnate șantiere arheologice italiene și lucrează în bibliotecile de specialitate din capitala Italiei. Studiul atent și critic al detaliului și apoi încadrarea lui în complexul istoric-arheologic din care face parte i-au permis să aducă întotdeauna prețioase contribuții la istoria noastră veche. Tot în această etapă de activitate M. Macrea a redactat două studii ce vor apare mai târziu în limba italiană. Primul dintre ele, *Un disegno inedito del Rinascimento relativo alla Colonna Traiana*, îi va servi ca teză de doctorat prezentată în anul 1937 la Universitatea din Cluj și care va fi imprimată în publicația Școlii de la Roma, *Ephemeris Dacoromana*, VII, 1937, p. 77—116. Cel de al doilea studiu *Contributi allo studio del trofeo nell'arte romana* a fost publicat în *AISC*, II, 1933—1935, p. 107—146.

Reîntors în țară M. Macrea își va relua bogata și rodnică-i activitate atât în cadrul învățămîntului superior, cât și al Institutului de studii clasice și al Muzeului de istorie. În cadrul învățămîntului superior a ocupat și urcat rînd pe rînd toate treptele de la asistent și pînă la aceea de profesor. În această ultimă calitate a fost titularul catedrei de istorie veche a României între anii 1949—1967. În tot acest răstimp a pregătit împreună cu ceilalți profesori cu exigență și competență generații întregi de absolvenți și cercetători, dintre care unii îi vor deveni colaboratori. La Institutul de studii clasice, transformat mai târziu în Institutul de istorie și arheologie din Cluj, a parcurs în 36 de ani toată ierarhia funcțiilor de la practicant la șef de secție. O fructuoasă activitate a desfășurat M. Macrea și în cadrul Muzeului de istorie din Cluj, contribuind cu competență și pricepere la îmbogățirea, organizarea, inventarierea și valorificarea colecțiilor.

O bună parte din activitatea lui M. Macrea a fost consacrată săpăturilor arheologice de teren. Prin acest efort îndelungat regretatul cercetător a adus un aport prețios istoriei noastre naționale. Tot aici este cazul să mai amintim și importante contribuții ale prof. M. Macrea în domeniul epigrafiei, al numismaticii și al istoriei vechi a Daciei romane. În afară de studiile de erudiție numeroase și variate ca conținut, în care este abordat un anumit aspect al culturii materiale sau spirituale, trebuie să remarcăm pe cele de amplă sinteză cum sînt prețioasele capitole din Istoria României la care a colaborat. Pe aceeași linie a lucrărilor de sinteză se cuvine să mai amintim lucrarea *Viața romană în Dacia*, care se află sub tipar, și care este ultima din cele 78 de lucrări elaborate de neobositul cercetător.

Dar activitatea prof. M. Macrea, din care menționăm în bibliografie doar o parte, nu se reduce numai la cea amintită aici. A luat parte la conferințe și congrese naționale și internaționale, la care a prezentat substanțiale comunicări, întotdeauna bine documentate și pline de noutăți. Pe linie de colaborare internațională a avut sarcina de a conduce colectivul românesc care lucrează la *Tabula Imperii Romani*.

Prin încetarea prematură din viață a lui Mihail Macrea știința istorică a suferit o grea pierdere.

B. Mitrea

BIBLIOGRAFIE

1. Două inscripții romane inedite, în *AISC*, I, 1928—1932, p. 109—111.
2. Contribuții la un repertoriu numismatic al Daciei, în *AISC*, I, 1928—1932, p. 127—139.
3. Studi di numismatica in Romania, în *Rassegna Numismatica*, Roma, XXX, 1933, p. 155—156.
4. Contributi allo studio del trofeo nell'arte romana, în *AISC*, II, 1933—1935, p. 107—146.
5. Monetele din cetatea dacă de la Costești, în *AISC*, II, 1933—1935, p. 147—163.
6. M. Macrea, în colaborare cu C. Daicoviciu, *Contribuții la bibliografia Daciei romane 1920—1935*, în *AISC*, II, 1933—1935, p. 259—283.
7. Institutul de studii clasice. O scurtă prezentare a activității și a colecțiilor sale, în *Gazeta ilustrată*, Cluj, nr. 9—10, 1937, 19 p.
8. Castrul roman de la Bologa. Săpăturile din vara anului 1936, în *ACMIT*, IV, 1932—1938, p. 195—233.
9. Institutul de studii clasice din Cluj la Sibiu, în *Transilvania*, 72, 1941, p. 428—432.
10. M. Macrea și I. Berciu, Două tezaur de monete republicane romane din Dacia Superioară, în *Apulum*, I, 1939—1942, p. 110—202 și 301—305.
11. La vita romana in Transilvania, București, 1943, 59 p., 4 pl.
12. Cumidava, în *AISC*, IV, p. 234—261 și 325—326.
13. Părăsirea Daciei și problema continuității daco-romane în lumina izvoarelor numismatice, în *Omagiul Profesorului Ioan Lupăș*, București, 1934, p. 912—921.
14. Un disegno inedito del Rinascimento relativo alla Colonnă Traiana, în *ED*, VII, 1937, p. 77—116.
15. Urme romane în regiunea cetăților dace din munții Hunedoarei, *Sargetia*, II, p. 127—150.
16. Monetele și părăsirea Daciei, în *AISC*, III, p. 271—305 și 347—349.
17. *Bibliografia Daciei romane 1936—1948*, în *AISC*, V, p. 352—416.
18. Note au sujet des briqueteries en Dacie, în *Dacia*, XI—XII, 1945—47, p. 275—280.
19. A propos de quelques découvertes chrétiennes en Dacie, în *Dacia*, XI—XII, 1945—1947, p. 281—302.
20. *Imperiul roman. Epoca principatului*, fasc. I, Cluj, 1948, 144 p. (litografiat).
21. Căltzele germanice în Dacia, în *AISC*, V, 1944—1948, p. 219—263.
22. O inscripție care nu e falsă, în *AISC*, V, 1944—1948, p. 297—301.
- 22a. Iarăși despre Manius Servius Donatus, în *AISC*, V, 1944—1948, p. 302—303.
23. Prelinsa imagine a lui Juppiter Zbelsurdos, în *AISC*, V, 1944—1948, p. 338—343.
24. *Bibliografia Daciei romane, 1936—1948*, în *AISC*, V, 1944—1948, p. 352—416.
25. Săpăturile arheologice de la Mehadia, în *Studii*, II, 1, 1949, p. 139—141.
26. Săpăturile arheologice de la Palatca, în *Studii*, II, 1, 1949, p. 110—116.
27. Cumidava, în *Zbornik G. Kazarow*, Sofia, 1950, p. 61—69 (în l. germană).
28. Despre rezultatele cercetărilor întreprinse de șantierul arheologic Sf. Gheorghe — Brețcu, 1950, în *SCIV*, II, 1951, p. 285—311 (Raport preliminar asupra rezultatelor săpăturilor din 1950 redactat împreună cu colaboratorii).
29. Cercetările arheologice în R.P.R., în *SCȘ Cluj*, II, 1951, p. 370—375.
30. Procesul separării orașului de sat la daci, în *Studii și referate privind istoria României*, partea I, București, 1954, p. 119—154.
31. Tezaurul de monede imperiale romane de la Geomal și invazia carpilor din anul 242 în Dacia, în *SCȘ Cluj*, V, 3—4, 1955, p. 495—566 (în colaborare cu D. Protase).
32. Șantierul arheologic de la Cașolt și Arpașul de Sus, în *SCIV*, VI, 1955, p. 581—626 (Raport preliminar asupra rezultatelor din 1954).
33. Burebistă și celții de la Dunărea de mijloc, în *SCIV*, VII, 1956, p. 119—136.
34. *Inscripții de la Porolissum în Muzeul raional Zalău*, în *AM Cluj*, II, 1956, p. 101—117.

35. *Șantierul arheologic Cașol—Arpașul de Sus*, în *Materiale*, IV, 1957, p. 119—154 (Raport preliminar asupra rezultatelor săpăturilor din 1955).
36. *Apărarea graniței de vest și nord-est a Daciei pe timpul împăratului Caracalla*, în *SCI V*, 1957, p. 215—251.
37. *Les Daces à l'époque romaine à la lumière des récentes fouilles archéologiques*, în *Dacia*, N.S., I., 1957, p. 205—220.
38. *Pe urmele voievodului Gelu ; necropola slavă de la Someșeni*, în *Tribuna*, I, 1957, nr. 8, p. 7—8.
39. *Șantierul arheologic Cașol—Calbor*, în *Materiale*, V, 1959, p. 403—418 (Raport preliminar asupra rezultatelor săpăturilor din 1956).
40. *Șantierul Alba-Iulia și împrejurimi*, în *1956*, în *Materiale*, V, 1959, p. 435—452 (Raport preliminar asupra rezultatelor săpăturilor din 1956, redactat în colaborare cu D. Protase).
41. *Славянский могильник в Сомешени*, în *Dacia*, N.S., II, 1958, p. 351—370.
42. *Une nouvelle inscription latine du IV-ème siècle en Dacie*, în *Dacia*, N.S., II, 1958, p. 467—472.
43. *Бурбиста и кельты на среднем Дунае*, în *Dacia*, N. S., II, 1958, p. 143—156.
44. *Necropola slavă de la Someșeni*, în *Materiale*, V, 1959, p. 319—527 (Raport preliminar asupra rezultatelor săpăturilor din anul 1956).
45. *Șantierul arheologic Gilău*, în *1956*, în *Materiale*, V, 1959, p. 453—460 (Raport preliminar asupra rezultatelor săpăturilor din 1956 redactat în colaborare cu M. Rusu și I. Winkler).
46. *Șantierul arheologic Cașol—Boița*, în *Materiale*, VI, 1959, p. 407—443 (Raport preliminar asupra rezultatelor săpăturilor din 1957).
47. *Șantierul arheologic Someșeni—Cluj*, în *Materiale*, VI, 1959, p. 515—522 (Raport preliminar asupra rezultatelor săpăturilor din 1957).
48. *Le culte de Sabazius en Dacie*, în *Dacia*, N.S., III, 1959, p. 325—339.
49. *Date biografice (C. Daicoviciu)*, în *Omagiu lui Constantin Daicoviciu*, p. XI—XIV.
50. *Garnizoanele cohorței VIII Raetorum în Dacia*, în *Omagiu lui Constantin Daicoviciu*, p. 339—351.
51. *Der dakische Friedhof von Porolissum und das Problem der dakischen Bestallungsbräuche in der Spälatlänzezeit*, în *Dacia*, N.S., IV, 1960, p. 201—229 (în colaborare cu M. Rusu).
52. *Scavi e rinvenimenti nel 1958 a Porolissum—Moigrad*, în *Fasti Arch.*, XIII, 1960, p. 365—366, nr. 5807, pl. XXXIV, fig. 101, plan D.
53. *Dacia în timpul stăpînirii romane*, în *Istoria României*, vol. I, București, 1960, p. 345—396, 417—426, 447—476 și *Populația daco-romană în Dacia după retragerea aureliană*, *Ibidem*, p. 615—637.
54. *Cultul lui Sabasius la Aputum și în Dacia*, în *SCA*, 1961, p. 61—84.
55. *Șantierul arheologic Porolissum*, în *Materiale*, VII, 1961, p. 361—390 (Raport preliminar asupra rezultatelor săpăturilor din 1958, redactat în colaborare).
56. *Șantierul arheologic Porolissum*, în *Materiale*, VIII, 1962, p. 485—504 (Raport preliminar asupra rezultatelor săpăturilor din 1959, redactat în colaborare).
57. *Dacia sub stăpînirea romană*, în *Studii*, XV, 1962, p. 1395—1409. *Dakien unter der römischen Herrschaft*, Autoreferat, în *Bibliotheca Classica Orientalis*, 1964, H. 3, 162—163.
58. *Două decenii de cercetări arheologice și studii de istorie veche la Cluj 1944—1964*, în *Acta Musei Napocensis*, I, 1964, p. 307—365 (în colaborare).
59. *Cercetările privind epoca romană în Transilvania de la început pînă în zilele noastre*, în *Acta Musei Napocensis*, II, 1965, p. 141—162.
60. *La citadelle dacique de Câplna*, în *Dacia*, N.S., IX, 1965, p. 201—231 (în colaborare).
61. *Viața romană în Dacia* (sub tipar).
62. *Organizarea provinciei Dacia*, în *Acta Musei Napocensis*, III, 1966, p. 121—151.
63. *L'organisation de la Province de Dacie*, în *Dacia*, N.S., XI, 1967, p. 121.